

~ Методологија ~

УПОТРЕБА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРЕДУЗЕЋИМА

ПРАВНИ ОСНОВ

Статистичка активност се проводи на основу Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 85/03) и Статистичког програма Републике Српске за период 2026-2029.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

ЦИЉ СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Циљ ове статистичке активности јесте да се добију подаци о заступљености и коришћењу информационо-комуникационих технологија у Републици Српској од стране пословних субјеката. Подаци добијени овим истраживањем могу послужити као добра основа за планирање даљег развоја информационо-комуникационих технологија и представљају важан извор за спровођење политике у области информационог друштва у Републици Српској.

ИЗВЈЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Извјештајне јединице су економски активна предузећа из статистичког пословног регистра.

ОБУХВАТ

Према методологији Евростата истраживањем су обухваћени пословни субјекти са 10 и више запослених, из 12 сектора дјелатности према КД БиХ 2010 (NACE Rev.2): прерађивачка индустрија; грађевинарство; трговина на велико и мало; поправка моторних возила; саобраћај и складиштење; пословање некретнинама; стручне, научне и техничке дјелатности, производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација; снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом, дјелатности санације животне средине; пружање смјештаја, припрема и послуживање хране, хотелијерство и угоститељство; информације и комуникације; административне и помоћне услужне дјелатности; поправке рачунара.

МЕТОД И ПЕРИОДИКА ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Истраживање се спроводи једанпут годишње на репрезентативном узорку. Узорак је креиран као случајни, стратификован према величини и дјелатности предузећа. Прикупљање података реализује се комбинацијом веб истраживања (CAWI метод) и телефонског анкетирања (CATI метод). Референтни период за највећи број питања постављених предузећима је јануар текуће године, док се поједина питања односе на претходну годину. Релевантна лица која треба да дају информације о употреби и развоју информационо-комуникационих технологија у предузећима су ИТ стручњаци или систем администратори запослени у предузећима. Код предузећа у којима нема запослених ИТ стручњака, информације дају спољна лица која раде на одржавању ИКТ инфраструктуре. У мањим предузећима потребне информације дају власници, односно директори предузећа, а на питања везана за е-трговину, одговоре дају лица запослена у рачуноводственим бироима.

ОБАВЕЗА ЗАШТИТЕ ПОВЈЕРЉИВИХ ПОДАТАКА

Према члану 27. и члану 28. Закона о статистици Републике Српске и у складу са Правилником о заштити повјерљивих података, Завод је обавезан да заштити достављене повјерљиве податке. С тим у вези, податке прикупљене у статистичке сврхе, Завод не смије користити за друге намјене и објављивати као појединачне. Резултати истраживања објављују се у агрегираном облику и у потпуности је обезбијеђена тајност индивидуалних података.

ДЕФИНИЦИЈЕ

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) Асиметрична дигитална претплатничка линија: Широкопојасна дигитална трансмисиона технологија која користи постојећу телефонску линију и допушта истовремено слање података и комуникацију гласом.

Бит: Најмања јединица информације у рачунарству. Приказује се у бинарном приказу са 1 или 0, у логичком приказу са true или false. Низ од 8 бита је бајт.

Широкопојасни приступ интернету (Broadband): Начин повезивања на Интернет који омогућује велике брзине преноса података и представља комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке истовремено док су појединачни подаци модулисани на посебним фреквенцијама.

Претраживач: Софтверско рјешење за претраживање по интернету. То је програм, апликација која се користи за читавање интернет страница и других садржаја на Интернету. Најпознатији претраживачи су Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome итд.

Dial-up модемска конекција: Тип интернет конекције гдје се повезивање на мрежу остварује помоћу телефонске линије.

Дигитални производи или услуге: Роба или услуге које могу да се наруче и испоруче путем компјутера, тј. интернета (нпр. музика, филмови, видео игрице).

Преузимање (Download): Процес копирања докумената на кориснички компјутер са неког другог компјутера или компјутера у оквиру интернет сервиса.

Дигитална претплатничка линија DSL (Digital Subscriber Line): Врста брзе широкопојасне интернет конекције помоћу стандардних телефонских параца.

Електронска трговина: Куповина или продаја добара или услуга путем интернета.

Електронска пошта: Електронски пренос поруке, укључујући текст и прилоге (attachment), с једног рачунара на други рачунар, путем интернета.

GPRS (General Packet Radio Service): Протокол који бежичним путем обезбјеђује пренос путем GSM мреже.

3G мрежа је трећа генерација мобилне телефоније омогућава пренос текста, звука, слике телевизије, брзине до 14Mb/s.

Интернет: Глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Network: Група рачунара и других јединица који су повезани и омогућена им је међусобна интеракција. Највећа мрежа је интернет, скуп свих свјетских мрежа.

Вирус је рачунарски програм чије покретање и читавање изазива оштећење или брисање података на рачунару.

WiFi је бежична мрежа гдје се подаци између два или више уређаја преносе помоћу радио фреквенција и одговарајућих антена.

ОБРАДА ПОДАТАКА

Контрола и обрада статистичког материјала након интервјуисања је организована у централу Републичког завода за статистику Републике Српске.

Приликом анкетања, узорком изабраних извјештајних јединица, подаци се директно уносе у апликацију. У апликацију за унос анкетних података уграђене су контроле које онемогућавају да се у базу унесу рачунски и логички неисправни подаци. То су »HARD« и »SOFT« контроле које упозоравају и заустављају унос, док се не унесу исправни подаци. Овакав начин уноса обезбјеђује базу са логички и рачунски исправним подацима.

Подаци прикупљени од извјештајних јединица, које су укључене у ову статистичку активност, представљају основу за процјену података за цијелу популацију кроз поступак прондерисања података. Иницијални пондери су израчунати као реципрочна вриједност вјероватноће избора јединица унутар стратума. Након тога је извршена њихова корекција, узимајући у обзир пропорцију неодговора по стратуму. Агрегирањем пондерисаних података на доменама од интереса, израчунавају се оцјене непознатих параметара популације.

Након формирања базе података ради се анализа, табелирање и објављивање података.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА И СТАНДАРДИМА

Истраживање о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима у потпуности је усклађено са Методологијом Евростата (Регулативе Европског Парламента и Савјета бр. 2019/2152 и 2021/1190 као и одговарајућим регулативама на годишњем нивоу).

ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОВОЂЕЊА СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

ОРГАНИ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ

У складу са Статистичким програмом Републике Српске за период 2026-2029. године, припрему, организацију и спровођење истраживања, као и обраду прикупљених података, врши Републички завод за статистику Републике Српске.

ОБАВЕЗА ДАВАЊА ПОДАТАКА

Обавеза давања података Заводу заснива се на члану 8. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03).

ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Прикупљање података обавља се током марта/априла текуће године.

ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ

За спровођење истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима утврђени су следећи методолошки инструменти:

- Списак предузећа изабраних у узорак
- Упутство за кориштење веб апликације
- Упитник – ИКТ-ПРЕД.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима публикују се за ниво Републике Српске у облику годишњег саопштења на службеној веб страници Завода www.rzs.rs.ba. Тумачење публикованих података у искључивој је надлежности Републичког завода за статистику Републике Српске.

Припремиле:

Сузана Станојевић и Александра Ђонлага

Последње ажурирање:

17.03.2026.